

”УДАРНА ДОЗА” НАУКА В БРИТАНСКИ СЪВЕТ БЪЛГАРИЯ

Любов Костова,*
мениджър “Връзки с обществеността” и
“Проекти за комуникация на науката”,
Британски съвет България

Какво свързва Шекспир с астероидите и изолацията на жилищата? Естествено, това звучи като началото на виц, който – по логиката на този жанр – не би трябвало да доведе до отговор, в който става дума за театър, научна фантастика или икономика, но – изненада! Става дума за нещо, което по своята природа напомня на условността на театъра, превръща научната фантастика в действителност и трайно доказва, че ежедневието и дома на всеки един от нас е обвързан в един много по-голям контекст.

Става дума за поредната “ударна доза” *Cafe Scientifique*, както го нарече форумът за популяризиране на науката *Зеленият Демокрит*. Та, ето какво – на 22 септември 2006 г. Британски съвет се присъедини към българските университети и музеи в отбелязването на Европейската нощ на учените. Поканихме трима британски учени да представят три различни теми пред три различни публики. И трите събития започнаха в 18.00 ч., което съвпадна с началото на Нощта на учените, и ползваха видеоконферентна техника за връзка. В Обединеното кралство излъчвахме от Нюкасъл, Оксфорд и Лондон, публиките в България бяха настанени във видеоконферентното студио на Британски съвет, в хотел Хилтън и в бизнес-центъра на БТК в гр. Варна. И за да стане действително сложно, към публиките от България се присъединиха публики от Прищина, Скопие и Атина. И въпреки че техниката съвсем не се държа безупречно, и трите видеоконференции ** доказаха, че за наука може да се говори и от хотели, и от бизнес центрове, не пречи дори официалният почивен ден!

Основна причина за това трябва да е привлекателността и значимостта на темата, но не по-малко значение има личността на учения.

Да започнем с темите. “Бебета по поръчка” могат да спасят поколения от наследствени болести чрез предимплантационно генетично диагностициране. Но намесата в генния “багаж” на бъдещото дете може да реши и други въпроси – балансирано семейно планиране (нямат ли право родителите в крайна сметка да получат дългоочакваното момченце след родените вече 5 дъщерички?) или естетически корекции (спомням си съученичка от гимназията, която след урока за граховите зърна искаше единствено да знае какъв мъж трябва да си намери, за да роди синеоко и русокосо момченце). Или пък родители, които искат музикално дете, екстровертно дете, дете с талант за математика. Разбира се всичко това не е еднозначно – веднага възникват повече въпроси, отколкото можем да дадем отговори – имаме ли право на това изобщо? Ако да – в кои случаи? А всъщност чии интереси застъпваме – своите като родители или тези на нероденото си дете? Как ще повлияе “поръчкови” механизъм на отношенията родители-деца? А “нормални” срещу “поръчкови” братя и сестри? Публиката в Прищина и София разпалено обсъждаха нещо, което вероятно преди самата презентация им се е струвало чиста научна фантастика.

В друга зала други две публики пък дискутираха въпросите, свързани с отклоняването на астероид в Космоса. Защо е необходимо - това сме виждали по филмите. Едва ли някой, обаче, си представя точно какво се прави извън кинопавилионите по този въпрос, как точно научно-фантастичните сценарии се превеждат в ежедневен труд на учените от космическите програми. Какви астероиди са познати? По какъв начин откриваме колко са и къде се намират? Как да се прецени степента на опасност, която представляват за нас, хората? И какво се прави в Европа да се предотврати тази опасност? Тази тема свърза Атина със София и британската компания *Qinetiq*, която работи по проблема в рамките на Европейската

* Авторката е филолог по образование, напласена от физиката в училище.

** Записи и материали от трите събития можете да намерите в Интернет на адреси: www.green.democrit.com и <http://cafescientifique.democrit.com> (бел. авт.).

космическа програма.

Във Варна пък – заедно с публиката от Скопие – ставаше дума за намаляване на емисиите на CO₂ в жилищата. Изходна точка беше опитът на Обединеното кралство, но предлаганите от Института по промени на околната среда механизми са вероятно приложими и у нас. По какъв начин може да се постигне амбициозната цел на института до 2050 г. да намалят с 60% емисиите на CO₂ в британските домове? Какви достъпни технологии може да ползва всеки от нас, за да направи дома си по-екологично съобразен? Тези са въпроси, които с болезнена злободневност отекват в нашата действителност, и ако все още не заради осъзната отговорност към природната среда, то най-малкото заради ефекта върху семейните ни финанси.

Безспорно темите бяха интригуващи и любопитни. От друга страна, те разкриват и неразривната връзка на науката с ежедневието на хората. Но за да достигне посланието до широката, непрофесионална аудитория, съществена роля играе и комуникативността и харизматичността на представящия го учен.

Генетикът и социолог Том Шекспир е далечен роднина на именития драматург. Освен че е един от най-изявените “комуникатори на наука” от Обединеното кралство, Том е и човек, който до съвършенство владее изкуството на публичното говорене. Простичко, разбираемо, но същевременно научнообосновано. И убедително. И приканващо към диалог. Том Шекспир отдавна се е превърнал в институция за “говоренето за наука” в Обединеното кралство.

За разлика от него Шима Адхя за първи път застана пред камерата на видеоконференция, и за първи път се представи на *Cafe Scientifique*. Но се справи блестящо – та тя току-що стана любимка на публиката и подгласничка в официалния конкурс *FameLab* (“Лаборатория за слава” - британски конкурс за учени с талант за комуникация). Тя е съвсем млада, но вече има диплома от Университета Кеймбридж по естествени науки, магистратура по космически науки и в момента прави докторантура по сателитна геодезия и астродинамика. Но е изучавала и театрално изкуство.

А пък Гавин Килип е посветил 9 години на работа в неправителствения сектор по въпросите на енергийната ефективност и ползването на възобновяеми източници в градската среда. След ремонта на собствения си дом в Оксфорд той успява да намали с 50% консумацията на енергия. За него това също беше първи опит в *Cafe Scientifique*, но очевидно умее чудесно да владее аудиторията, щом като публиката още не беше спряла да му задава въпроси 10 минути след обявения край на събитието.

Не зная за другите, но аз си тръгнах безкрайно щастлива от тези срещи в Нощта на учените. Знаех повече, и най-важното – сега искам да науча още повече. И ще чакам с нетърпение нови срещи на по чашка кафе с учени.